

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze diplomové práce

Posouzení úrovně hospodaření vybraných měst a obcí

Bc. Marta SOKOLOVÁ

© 2018 ČZU v Praze

Souhrn

Diplomová práce se zabývá problematikou hospodaření dvou subjektů. Vybráno bylo město Rudná a obec Tachlovice. Oba tyto subjekty spadají do Středočeského kraje a sledované období pro analýzu byly roky 2013-2017.

V teoretické části jsou definovány základní teoretická východiska, zejména problematika veřejné správy, územní samosprávy a hlavně veřejných financí a rozpočtové soustavy České republiky. V další části jsou pak vymezeny oba subjekty – zejména z pohledu geografického, historického a demografického. V analytické části jsou oba subjekty porovnány pomocí analýzy příjmů a výdajů a dalších finančních ukazatelů. Pro lepší porovnání jsou veškeré výpočty přepočteny na 1 obyvatele. V poslední části byly sesbírány data z anonymního dotazníku, který se týká informovanosti občanů o hospodaření jejich obce/města. Jeho výsledky jsou zapracovány do návrhů na zlepšení a rozvoje Tachlovic i Rudné.

Klíčová slova:

veřejná správa, obec, město, hospodaření, veřejné finance, příjmy, výdaje, dotace, rozpočet

Cíl práce a metodika

Cílem diplomové práce je komplexní zhodnocení a porovnání vybraného města Rudná a obce Tachlovice, které se nacházejí ve Středočeském kraji za sledované období 2013-2017. Naplnění cíle je realizováno pomocí analýzy příjmové a výdajové stránky rozpočtu v jednotlivých letech a dalších finančních ukazatelů. Dále je zpracován anonymní dotazník o informovanosti občanů o hospodaření jejich obce/města, který je podkladem pro výstup práce, kde jsou navrženy možnosti zlepšení a rozvoje subjektů.

Diplomová práce se dělí na dvě části. První část teoretická, která vychází ze studia odborné literatury, platné legislativy a dalších zdrojů.

Druhá část – praktická, je zprvu zaměřena na charakteristiku a obecné vymezení subjektů, zejména z hlediska geografického, demografického a sociálního. Informace o příjmech a výdajích analyzovaných samosprávných celků jsou získány sběrem a jejich následným vyhodnocením. Data byly poskytnuty z obecních/městských úřadů subjektů. Pomocí komparace je úroveň hospodaření obce Tachlovice a města Rudná porovnána a posouzena na základě analýzy příjmů a výdajů. Dále jsou v práci zkoumány další finanční ukazatele, jako je míra zadluženosti či soběstačnost.

V neposlední řadě praktická část zahrnuje terénní šetření, které je podloženo sběrem dat anketním šetřením. V závěru práce jsou shrnuty výsledky z šetření a analýz a je navrženo případné opatření či řešení ke zvýšení hospodářské úrovně obce Tachlovice a města Rudná.

Vlastní práce

Tématem diplomové práce je posouzení úrovně hospodaření dvou rozdílných subjektů – tedy obce a města. Jako zástupci byly vybrány dva subjekty – město Rudná a obec Tachlovice. Oba leží ve Středočeském kraji, v těsné blízkosti Prahy a ve vzdálenosti cca 3 km od sebe. Město Rudná, které v současnosti má cca 5 000 obyvatel a obec Tachlovice s 900 obyvateli, jsou porovnány pomocí analýzy příjmů a výdajů a dalších finančních ukazatelů.

Výsledky práce

Výsledkem diplomové práce je zhodnocení a porovnání hospodaření obou subjektů – města Rudná a obce Tachlovice za pěti letý sledovaný horizont – tedy období 2013-2017, včetně návrhů na rozvoj obou subjektů.

Obec Tachlovice ve sledovaném pěti letém období měla vždy kladné saldo rozpočtu, které má tendenci růstu, pouze v letech 2015 a 2016 lehce zakolísalo. V roce 2013 měla obec kladné saldo ve výši 3 127 tis. Kč a v roce 2017 téměř dvojnásobné – 6 321 tis. Kč. Město Rudná pouze v prvním roce sledování, tedy 2013 mělo záporné saldo rozpočtu a to ve výši 2 583 tis. Kč. V dalších letech ale město hospodařilo efektivně a saldo rozpočtu rostlo a v roce 2017 dosahovalo 12 333 tis. Kč a oběma subjektům se daří vytvářet dostatečné finanční zásoby zdrojů, které jsou dále používány k úhradě svých závazků.

Celkové příjmy obce Tachlovice od počátku sledované období rostly. V roce 2013 byly příjmy 8 773 tis. Kč a v roce 2017 12 723 tis. Kč. Na jednoho obyvatele připadá v průměru 12 544 Kč. Město Rudná se svými příjmy lehce kolísá. Zaznamenáváme dva poklesy a to v roce 2014 a 2017. Příjmy Rudné se pohybovaly od 71 755 tis. Kč (2014) do 86 982 tis. Kč (2016) a v průměru na obyvatele to vychází 15 630 Kč, což je téměř o 3 tisíce Kč více než v obci Tachlovice.

Největší položkou příjmu rozpočtu jsou u obou subjektů bez debaty příjmy daňové, které představují 70-80% příjmové stránky rozpočtu. Daňové příjmy Tachlovic dosahovaly nejméně 7 914 tis. Kč v roce 2013 a nejvíce 12 108 tis. Kč v roce 2016. V přepočtu na obyvatele daňové příjmy jsou v průměru 11 090 Kč. Daňové příjmy Rudné se pohybovaly od 53 554 tis. Kč (2013) do 69 823 tis. Kč (2016). V přepočtu na obyvatele se jedná v průměru o 12 116 Kč. Je vidět, že město Rudná vykazuje vyšší daňové příjmy na obyvatele než obec Tachlovice o 1 026 Kč.

Výdaje obce Tachlovice od roku 2013 do 2016 vzrostly z 5 645 tis. Kč na 9 827 tis. Kč, ale v posledním roce sledování zaznamenáváme pokles o 3 425 tis. Kč. Zatímco u města Rudná zaznamenáváme hned od prvního sledovaného období pokles. V roce 2013 byly celkové výdaje 75 936 tis. Kč a v roce 2017 62 141 tis. Kč, což představuje pokles o 13 795 tis. Kč. U obou subjektů převládají výdaje běžné nad kapitálovými. Běžné výdaje na 1 obyvatele Tachlovic představují 5 798 Kč a Rudné 9 184 Kč. Oba subjekty nejvíce vydávají na kategorii služby pro obyvatelstvo, kam spadá hlavně školství, tělovýchova, životní prostředí, bydlení a kulturní rozvoj. Dále výdaje putují na průmyslová odvětví či veřejnou správu a činnost.

V další části diplomové práce byly vypočítány finanční ukazatele, zejména míra soběstačnosti, samofinancování, zadluženost, ukazatel dluhové služby, krytí dluhu a běžná likvidita.

Oba subjekty vykazují míru soběstačnosti až k 80%, obec Tachlovice vykazuje až o 10,5% vyšší míru soběstačnosti než město Rudná. U míry samofinancování se ukázalo, že oba subjekty jsou schopné pokrýt alespoň část svých kapitálových výdajů svými zdroji. Obec Tachlovice vykazuje o něco vyšší míru samofinancování. Při přepočtu zadluženosti na 1 obyvatele bylo zjištěno, že průměrné zadlužení jednoho obyvatele Tachlovic je 8,95tis Kč a u Rudné 1,792 tis. Kč, což je o 7,15 tis. Kč méně na jednoho obyvatele. Zde jde zkonstatovat, že obec Tachlovice je více zadlužená a nějakou dobu ještě musí splácet své dlouhodobé závazky. Krytí dluhu vyjadřuje, za jak dlouho je subjekt schopný splatit celkový dluh ze salda rozpočtu. Obec Tachlovice je v průměru schopná splatit dluh za 1,5 roku a město Rudná už za půl roku. Při výpočtu běžné likvidity se prokázalo, že oba subjekty jsou velmi likvidní a jejich hodnota se pohybuje nad optimální hodnotou. U meziročního růstu příjmů je na tom lépe obec Tachlovice, která za sledované období nevykázala ani jeden pokles příjmů. U města Rudná jsme zaevidovali dva poklesy příjmů, z toho jeden až o 15%.

Výsledky z terénní ankety ukázaly, že oba subjekty hospodaří se svými prostředky uvážlivě a více než polovina respondentů jsou s hospodařením své obce/města spokojeni. Obec Tachlovice je menší a poskytuje méně služeb či příležitostí, než město Rudná. Občané by uvítali vyšší frekvenci autobusových spojů, delší otevírací dobu na poště, opravu starého koupaliště, údržbu zeleně a nejvíce jim schází ordinace praktického lékaře. Město Rudná poskytuje svým občanům rozmanitější služby a rekreační vyžití. Největším problémem je stále vytíženější doprava, která ve městě způsobuje hluk a prach. Občané by dále uvítali

menší polikliniku, poskytující rozmanité zdravotní služby, vybudování parkoviště u vlakového nádraží a pro sportovní vyžití by uvítali sportovní halu či bazén.

Největším problémem u obou subjektů je nedostatečná kapacita zejména v mateřských školách. Oba subjekty leží v atraktivní lokalitě – tedy v těsné blízkosti Hlavního města Prahy a počet obyvatel neustále roste. Město Rudná si je již vědomo velkého nárůstu obyvatel v posledních letech a proto vyjádřilo svůj cíl, že nechtějí překročit 6 tisícovou hranici obyvatel.

Závěr

Problematika vlastního financování ať už města či menší obce je velmi rozsáhlá. Cílem této diplomové práce bylo porovnat hospodaření města Rudná a obce Tachlovice v pěti letém horizontu – tedy 2013-2018.

Tento cíl byl naplněn pomocí analýzy příjmů a výdajů, a posouzením dalších finančních ukazatelů. Pro doplnění analýzy byl vytvořen dotazník, na který odpovídalo celkem 200 respondentů (100 z každé obce). Tento dotazník byl podkladem pro návrhy na zlepšení hospodaření obce/města a její rozvoj. Jsou vidět značné rozdíly mezi hospodařením města a obce. Tato skutečnost se jednoznačně projevila právě v dotaznících, kdy je vidět, že možnosti obce Tachlovice, které poskytuje, nejsou vůbec srovnatelné s možnostmi, které nabízí město Rudná.

Pro práci byly vybrány záměrně dva rozdílné subjekty – obec, která má 900 obyvatel a město, které překročilo 5 tisícovou hranici. Oba subjekty leží v blízkosti sebe. Z provedené analýzy je vidět, že v hospodaření jsou opravdu značné rozdíly. Příjmy i výdaje města jsou mnohonásobně vyšší než obce. Proto byl u každé zkoumané kategorie přidán výpočet přepočtený na 1 obyvatele. Zde pak nejsou rozdíly tak markantní. Ve výsledku je vidět, že oba subjekty hospodaří zdravě. Až na jednu výjimku (město Rudná v roce 2013) jsme nezaznamenali záporné saldo rozpočtu. Z výsledků dotazníků vyplývá, že občané obou subjektů jsou se životem v obci/měste spokojeni.

Literatura

- 1 HAMERNÍKOVÁ, Bojka. *Veřejné finance: učebnice*. 2. vyd. Praha: Eurolex, 2004. ISBN 80-86432-88-2.
- 2 KLEMPERA, Josef. *Tachlovice: historie a současnost*. Tachlovice: Obecní úřad, 2006. ISBN 80-239-7728-8.
- 3 MÁČE, Miroslav. *Účetnictví a finanční řízení*. Praha: Grada, 2013. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-247-4574-9.
- 4 NAHODIL, František. *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-536-4
- 5 OPLEŠTILOVÁ, Hana a [FOTOGRAFIE JAN VOJÁČEK.]. *Rudná*. Rudná: Městský úřad Rudná, 2002. ISBN 8023893653.
- 6 PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1
- 7 PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-052-1.
- 8 PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-2789-9.
- 9 ŽEHROVÁ, Jana a Daniela PFEIFEROVÁ. *Finance municipalit*. Vyd. 2. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2010. ISBN 978-80-213-2024-6